

UGOVOR IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE U HRVATSKOJ O PITANJIMA OD ZAJEDNIČKOG INTERESA

Vlada Republike Hrvatske, na temelju članka 40. i 41. Ustava Republike Hrvatske, članka 9. stavak 1. Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica ("Narodne novine" broj 83/02, u daljnjem tekstu: Zakon),

i

Srpska pravoslavna crkva, odnosno njen organski dio u Republici Hrvatskoj, kojeg čine eparhije: Zagrebačko-Ljubljanska, Gornjo-Karlovačka, Dalmatinska, Slavonska i Osječko-Poljska i Baranjska (u daljnjem tekstu: Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj), a na temelju članka 69. točke 17. i članka 70. stavka 24. Ustava Srpske pravoslavne crkve i odluke Svetog arhijerejskog sinoda broj 3081/ZAP.1444 od 2. prosinca 2002. godine, imajući u vidu njenu ulogu u vjerskom, kulturnom i obrazovnom području, zaključuju

U G O V O R

O PITANJIMA OD ZAJEDNIČKOG INTERESA

(u daljnjem tekstu: ugovorne strane)

- želeći urediti odnose na području odgoja, obrazovanja i kulture, te dušobrižničku skrb za vjernike u kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima, bolničkim zdravstvenim ustanovama i ustanovama za socijalnu skrb, kao i za vjernike pripadnike Oružanih snaga i policije, te druge osobe stalno zaposlene u Oružanim snagama i policiji i članove njihovih obitelji,
- u nastojanju osiguranja materijalnih uvjeta za vjersko djelovanje,
- u namjeri stvaranja i održavanja boljih uvjeta vjerskog djelovanja,
- u cilju uzajamne suradnje za dobrobit svih građana bez obzira na vjersko uvjerenje,
- pozivajući se na međunarodne konvencije i standarde,

sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

U ovom Ugovoru u uporabi su sljedeći pojmovi: Sveti arhijerejski sinod, Episkopski savjet, episkop, paroh, sveštena osoba, episkopija, parohija.

Ugovorne strane surađivat će u brizi za promicanje cjelovitog duhovnog i materijalnog razvoja čovjeka i općeg dobra.

Članak 2.

Ugovorne strane suglasne su da je Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj imala pravnu osobnost i prije stupanja na snagu Zakona.

Episkopski savjet odnosno episkopija obavještava ministarstvo nadležno za poslove opće uprave radi upisa Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj i svojih ustrojstvenih oblika u evidenciju u skladu sa Zakonom.

Članak 3.

Slobodno uređivanje unutarnjeg ustrojstva Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj, osnivanje, mijenjanje i ukidanje episkopija i parohija, te drugih pravnih osoba je u nadležnosti Svetog arhijerejskog sabora.

Članak 4.

Srpska pravoslavna crkva odnosno njezino nadležno tijelo obavlja sve vlastite vjerske izbore, imenovanja i dodjelu službi, prema odredbama svojih propisa.

Izbor i imenovanje, premještaj i smjena episkopa u isključivoj su nadležnosti Svetog arhijerejskog sabora.

Vlada Republike Hrvatske će na prikladan način biti obaviještena nakon izbora episkopa, a prije objavljivanja.

Članak 5.

O pokrenutom kaznenom postupku za kaznena djela za koja se poduzima progon po službenoj dužnosti protiv sveštenih osoba ili drugog vjerskog službenika sud će obavijestiti nadležnog episkopa.

Članak 6.

Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj ima pravo graditi crkve i crkvene zgrade, te povećavati ili preuređivati već postojeće, prema zakonodavstvu Republike Hrvatske.

Episkop odlučuje o potrebi izgradnje crkve ili crkvene zgrade i izabire lokaciju u dogovoru s nadležnim tijelima Republike Hrvatske, a u skladu s provedbenim urbanističkim planom.

Članak 7.

Srpskoj pravoslavnoj crkvi u Hrvatskoj zajamčena je sloboda tiska, tiskanje i širenje knjiga, novina, časopisa, te druge djelatnosti povezane s njezinim djelovanjem.

Članak 8.

Vjersko vjenčanje od trenutka sklapanja ima učinke građanskog braka prema odredbama zakonodavstva Republike Hrvatske ako ugovorne stranke nemaju građanske zapreke i ako su ispunjeni zahtjevi predviđeni odredbama zakonodavstva Republike Hrvatske.

Članak 9.

Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj može slobodno osnivati ustanove koje će osiguravati karitativno djelovanje i društvenu skrb, u skladu sa zakonom.

Članak 10.

Pravoslavni vjerski odgoj u javnim predškolskim ustanovama izvodi se za djecu čiji roditelj odnosno skrbnik o tome daje pisanu izjavu ravnatelju predškolske ustanove.

Pravoslavni vjeronauk u javnim osnovnim i srednjim školama izborni je predmet i obvezan za one učenike koji ga izaberu, te se izvodi pod istim uvjetima pod kojima se izvodi nastava ostalih obveznih predmeta.

O izboru pravoslavnog vjeronauka kao obvezatnog predmeta daje se pisana izjava ravnatelju škole. Za učenike mlađe od petnaest godina pisanu izjavu daje roditelj odnosno skrbnik, a za učenike od petnaest godina i starije izjavu daju zajednički roditelj odnosno skrbnik i učenik.

Za formiranje razrednog odjela odnosno odgojno-obrazovne skupine za izvođenje nastave pravoslavnog vjeronauka u redovitim prilikama mora biti najmanje sedam (7) učenika.

Nastava pravoslavnog vjeronauka koja se održava izvan škole, podliježe istim pedagoškim obvezama kao i nastava koja se odvija u školi u pogledu planiranja i programiranja, vođenja pedagoške dokumentacije, vrednovanja postignuća vjeroučenika i nadzora kvalitete nastave.

Godišnji plan i program predaje se na početku školske godine ravnatelju škole, a dokumentacija o ostvarivanju toga programa i postignućima vjeroučenika predaje se tijekom i na kraju odgojno obrazovnog razdoblja.

Školske ustanove će obavijestiti nadležnu parohiju o broju prijavljenih kandidata za učenje pravoslavnog vjeronauka.

Članak 11.

Pravoslavni vjerski odgoj u javnim predškolskim ustanovama izvodi se u okviru cjelokupnog odgoja prema programu pravoslavnog vjerskog odgoja predškolske djece.

U javnim osnovnim i srednjim školama nastava pravoslavnog vjeronauka izvodi se u okviru nastavnog plana i programa s dva (2) školska sata tjedno.

Nastavne planove i programe pravoslavnog vjeronauka za javne osnovne i srednje škole, te program pravoslavnog vjerskog odgoja za javne predškolske ustanove izrađuje i odobrava Sveti arhijerejski sinod, a donosi ih odnosno na njih daje suglasnost ministar prosvjete i športa.

Vjeronaučni udžbenici su školski udžbenici koji su u svemu izjednačeni sa školskim udžbenicima za obvezni predmet, s time da moraju imati odobrenje Svetog arhijerejskog sinoda, što mora biti navedeno u impresumu udžbenika.

Članak 12.

Pravoslavni vjeronauk odnosno vjerski odgoj izvode osobe kojima je episkop izdao ispravu o kanonskom mandatu (u daljnjem tekstu: vjeroučitelji).

Episkop ima pravo svojim dekretom opozvati kanonski mandat za izvođenje pravoslavnog vjeronauka odnosno vjerskog odgoja zbog nedostatka s obzirom na ispravnost poučavanja i s obzirom na osobno ćudoređe.

Članak 13.

Nastavu pravoslavnog vjeronauka u javnim osnovnim i srednjim školama mogu izvoditi vjeroučitelji s visokom stručnom spremom (VII/I) koja osim teoloških sadržaja obuhvaća i pedagoško psihološku i didaktičko-metodičku osposobljenost vjeroučitelja.

U svim razredima osnovne škole nastavu pravoslavnog vjeronauka mogu izvoditi i vjeroučitelji s višom stručnom spremom (VI) koja osim teoloških sadržaja obuhvaća i pedagoško psihološku i didaktičko-metodičku osposobljenost vjeroučitelja.

Vjerski odgoj u predškolskih ustanovama mogu izvoditi odgojitelji predškolske djece, pod uvjetom da uz stručnu spremu utvrđenu propisima Republike Hrvatske za rad u predškolskoj ustanovi imaju i dovoljnu teološku i pedagoško-psihološku spremu u vjerskom odgoju.

Kad se za izvođenje nastave pravoslavnog vjeronauka u javnoj osnovnoj ili srednjoj školi odnosno vjerskog odgoja u javnoj predškolskoj ustanovi ne može osigurati odgovarajuća osoba u smislu stavka 1., 2. i 3. ovoga članka, nastavu vjeronauka odnosno vjerski odgoj može izvoditi i druga osoba ako joj episkop izda ispravu o kanonskom mandatu.

Vjeroučitelji su članovi odgojiteljskog vijeća u predškolskim ustanovama, te učiteljskog odnosno nastavničkog vijeća u osnovnim i srednjim školama, u skladu sa zakonom.

Članak 14.

Episkopski savjet dostavlja Ministarstvu prosvjete i športa popis crkvenih učilišta na kojima se stječu stručni nazivi te izvješćuje o svim promjenama u svezi s time.

Episkop u suradnji s Ministarstvom prosvjete i športa brine se o trajnom stručnom usavršavanju vjeroučitelja, o kvaliteti nastave vjeronauka, o pripravničkom stažu i stručnim ispitima vjeroučitelja te o njihovom napredovanju u zvanje vjeroučitelja mentora i vjeroučitelja savjetnika.

Episkopski savjet će odrediti stručnu osobu za razmjenu informacija o pravoslavnom vjeronauku između Episkopskog savjeta i Ministarstva prosvjete i športa.

Članak 15.

Pravoslavne škole s pravom javnosti imat će pravo na primanje novčane potpore kako je predviđeno zakonodavstvom Republike Hrvatske.

Članak 16.

Kulturna i umjetnička baština Srpske pravoslavne crkve u Republici Hrvatskoj, te brojni dokumenti pohranjeni u arhivima i knjižnicama Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj sačinjavaju dragocjeni dio cjelokupne kulturne baštine Republike Hrvatske. Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj želi nastaviti služenje društvenoj zajednici i svojom kulturnom baštinom, omogućujući svima koje zanima da to bogatstvo upoznaju, da se njime koriste i da ga proučavaju.

Ugovorne strane će surađivati u popisu i zaštiti baštine iz stavka 1. ovog članka i brinuti se da ona bude dostupna građanima sukladno propisima o zaštiti i očuvanju kulturne baštine Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska se obvezuje da će Srpskoj pravoslavnoj crkvi u Hrvatskoj dati u vlasništvo, ali ne i u posjed, sve matične knjige i arhivsko gradivo koje je sada u vlasništvu Republike Hrvatske, a oduzeto za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, te se smatraju arhivskim gradivom. Matične knjige i arhivsko gradivo ostaju u posjedu u ustanovama kulture radi stručne obrade, zaštite i korištenja.

Članak 17.

Dušobrižništvo pravoslavnih vjernika, pripadnika Oružanih snaga i policije, te drugih osoba stalno zaposlenih u Oružanim snagama i policiji, i članova njihovih obitelji, kao i dušobrižništvo u kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima, te bolničkim zdravstvenim ustanovama i ustanovama za socijalnu skrb obavlja dušobrižnik.

Episkopski savjet Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj odredit će pet sveštenih osoba za dušobrižnički rad iz stavka 1. ovog članka.

Po potrebi dušobrižnika može mijenjati ili mu pripomoći i drugi dušobrižnik, koji ima pismeno odobrenje Episkopskog savjeta ili nadležnog episkopa, uz prethodnu obavijest državnog tijela iz stavka 1. ovog članka.

U žurnim slučajevima duhovnu pomoć može pružiti svaki jerej.

Članak 18.

Osobe zadužene za odnose s vjerskim zajednicama u Ministarstvu obrane i Ministarstvu unutarnjih poslova, u koordinaciji s dušobrižnikom, osigurat će prostor i vrijeme za dušobrižničku skrb za vjernike pravoslavne vjeroispovjedi.

Članak 19.

Kaznionice, zatvori i odgojni zavodi osigurat će prostorije prikladne za obavljanje dušobrižništva.

Dušobrižnik će dušobrižništvo obavljati u skladu s rasporedom dnevnih aktivnosti kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda uz predhodni dogovor s upravom o vremenu i načinu sudjelovanja zatvorenika i odgajanika.

Osobni duhovni razgovor s osobama na izvršavanju kazne zatvora ili odgojne mjere dušobrižnik obavlja bez nadzora u posebno određenoj prostoriji, a iznimno u opravdanim slučajevima, može se dopustiti duhovni razgovor u zatvorskoj ćeliji.

Osobni duhovni razgovor s pritvorenicima odvija se po odobrenju nadležnog suda sukladno članku 115. Zakona o kaznenom postupku.

Članak 20.

Vjerski obred i dušobrižnički posjet zatvorenicima i odgajanicima ostvaruje se najmanje jednom tjedno, u skladu s ovim Ugovorom i Pravilnikom o kućnom redu kaznionice, zatvora i odgojnog zavoda.

Istražni sudac ili predsjednik sudskog vijeća može zatvoreniku ili odgajaniku privremeno iz opravdanih razloga zabraniti sudjelovanje u vjerskim obredima ili ga isključiti iz sudjelovanja.

Upravitelj kaznionice, zatvora ili odgojnog zavoda može, ako je to potrebno radi održavanja sigurnosti i reda, privremeno isključiti zatvorenika i odgajanika iz sudjelovanja u vjerskom obredu, o čemu će izvjestiti dušobrižnika.

Osobni duhovni razgovor ne smije se zatvoreniku ili odgajaniku uskratiti na duže vrijeme od vremena trajanja razloga zbog kojih mu je zabranjeno pravo sudjelovanja u vjerskim obredima odnosno zbog kojih je isključen iz sudjelovanja.

Članak 21.

Bolničke zdravstvene ustanove i ustanove za socijalnu skrb čiji je osnivač Republika Hrvatska, osigurat će prostoriju prikladnu za obavljanje dušobrižništva u okviru raspoloživog prostora.

Dušobrižnička pomoć i održavanje vjerskih obreda ostvaruje se u skladu s Pravilnikom o kućnom redu ustanove.

Pritužbe na rad dušobrižnika, ravnatelj ustanove iz stavka 1. ovog članka će riješiti s njegovim crkvenim poglavarom.

Bolničko osoblje dužno je nadležnom dušobrižniku žurno priopćiti zahtjev bolesnika za duhovnu pomoć.

Dušobrižnik može posjećivati bolesnike u svako doba poštujući Pravilnik o kućnom redu ustanove, kada to okolnosti zahtijevaju.

Članak 22.

Kako bi Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj mogla obavljati dušobrižništvo navedeno u članku 17. ovog Ugovora, Republika Hrvatska će joj mjesečno davati iz godišnjeg državnog proračuna iznos koji odgovara dvjema bruto osnovicama za izračun plaća javnih i državnih službenika i namještenika pomnoženim sa brojem sveštenih osoba iz članka 17. ovog Ugovora.

Članak 23.

Da bi Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj mogla na doličan način nastaviti svoje djelovanje na promicanju općega dobra, Republika Hrvatska će joj mjesečno davati iz godišnjeg državnog proračuna iznos koji odgovara dvjema bruto osnovicama za izračun plaća javnih i državnih službenika i namještenika pomnoženim sa brojem parohija, koliko postoji u Republici Hrvatskoj na dan stupanja na snagu ovog Ugovora u skladu sa stavkom 2. ovog članka.

Episkopski savjet Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj će svake godine do 1. studenog dostaviti ovlaštenome državnom uredu popis novih ili ukinutih parohija. U taj popis neće ulaziti parohije koje nemaju stalnog paroha, kao i novoosnovane parohije koje u gradu broje manje od 1500 vjernika, a na selu manje od 500.

Sredstva obračunata prema odredbi ovog članka daju se za namjene označene u odredbi članka 17. stavak 2. Zakona. U novčani iznos, o kojem se govori u stavku 1. ovog članka, osim troškova za uzdržavanje duhovnika i drugih vjerskih službenika, uključeni su i troškovi izgradnje i uzdržavanje crkava, crkvenih zgrada i vjerskih središta koja nisu u popisu kulturnih dobara, te doprinos za karitativnu djelatnost Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj.

Kada jedna parohija obslužuje tri ili više parohija iznos iz stavka 1. ovog članka uvećava se za 25% za tu parohiju.

Iznos iz stavka 1. i 4. ovog članka i članka 22. ovog Ugovora dostavljat će se Episkopskom savjetu Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj, odnosno njegovom središnjem fondu.

Ustanove iz ovog članka dužne su poštivati zakone Republike Hrvatske o financijskom poslovanju.

Odredbe ovog članka i članka 22. počat će se primjenjivati prve proračunske godine nakon stupanja na snagu ovog Ugovora.

Članak 24.

Mješovito povjerenstvo sastavljeno od jednakog broja predstavnika objiju strana pripremat će prijedloge za provođenje kako odredaba ovog Ugovora, tako i odredaba Zakona o pravnom položaju vjerkih zajednica i to:

- a/ za rješavanje pravnih pitanja
- b/ za rješavanje odgoja i obrazovanja
- c/ za očuvanje kulturne i umjetničke baštine Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj
- d/ za rješavanje gospodarskih pitanja

Povjerenstva iz ovog članka će jedanput godišnje izvještavati nadležna tijela o provođenju ovog Ugovora.

Članak 25.

Ugovorne strane u međusobnom će dogovoru tražeci pravedno rješenje, rješavati dvojbe ili teškoće koje bi mogle nastati glede tumačenja ili primjene odredbi ovog Ugovora.

Članak 26.

Ovaj Ugovor sklapa se na neodređeno vrijeme.

U slučaju da jedna od ugovornih strana bude smatrala da su se bitno promjenile prilike u kojima je sklopljen ovaj Ugovor, započat će pregovore o njegovoj promjeni sukladno novim okolnostima.

Članak 27.

Ovaj Ugovor stupa na snagu danom potpisa.

Zagreb, 20. prosinca 2002.

gospodin JOVAN
Predsjednik
Episkopskog savjeta u Hrvatskoj

+ *Jovan*

ZA SRPSKU PRAVOSLAVNU
CRKVI U HRVATSKOJ

Ivica Račan
Predsjednik Vlade
Republike Hrvatske

Ivica Račan

ZA VLADU REPUBLIKE
HRVATSKE